

60 godina
Dvorane kulturnog centra Beograda

Bolje je u bioskopu!

Bioskop u centru Beograda

Kako je VANS prešao sa video-distribucije na bioskopsku, pojavila se potreba da se obezbede bioskopi koji će pratiti naš program, takozvani VANS-ovi bioskopi. Tako sam počeo pregovore sa g. Draganom Švacom, direktorom bioskopa u centru Zagreba „Filmoteke“. Dogovori su se povoljno razvijali i verovatno bi bili uspešno realizovani da nisu zaustavljeni otpočinjanjem rata u Hrvatskoj.

Sledeća etapa bio je moj odlazak u Sarajevo. Tamo sam, praktično, sve dogovorio. Moj dragi prijatelj, Mirza Pašić, direktor sarajevske mreže bioskopa „Forum“, inače producent prva dva Kusturičina filma (*Sjećaš li se Doli Bel?* i *Otac na službenom putu*), ponudio mi je da bioskop „Tesla“ postane VANS-ov, uz vrlo prihvatljive uslove. Slučaj je hteo da odsednem u hotelu „Holiday Inn“ (bio je zapaljen dva-tri dana posle mog boravka) i da se vratim, veoma zadovoljan, JAT-ovim avionom za Beograd. Posle sam saznao da je to bio jedan od poslednjih, a možda i poslednji let iz Sarajeva za Beograd. Rat u Bosni je sprečio da ostvarim želju da VANS ima bioskop u Sarajevu.

A onda, treća sreća! Dvorana Kulturnog centra! DKC. Direktorka Kulturnog centra Beograda, veliki entuzijasta, Gorica Mojović, ponudila mi je saradnju koja se ne odbija. VANS preuzima rukovođenje bioskopom moje mladosti i šansu da vrati staru slavu DKC-a.

Renoviran, umiven, lep, svečano je otvoren izložbom scenografija g. Veljka Despotovića u foajeu bioskopa i premijerom filma *Igra plakanja*. DKC postaje mesto gde se okupljaju „filmadžije“. Profesionalci i ljubitelji. Znaju da će gledati kvalitetan film. Organizujemo razne tribine, promocije, izložbe. Pravimo Nedelju urbanog domaćeg filma, Nedelju cenzurisanih domaćih filmova, Bemus na filmu i sl. Između ostalog u DKC-u je započeo i Festival autorskog filma.

VANS se u to vreme profiliše kao promoter, pre svega, domaćeg filma. Pored svoje produkcije (*Tango Argentino*, *Vizantijsko plavo*, *Bolje od bekstva*, *Bure baruta*, *Lavirint*, *Bumerang*, *Profesionalac* i dr.), mi smo distribuirali, praktično, skoro sva najvažnija domaća ostvarenja. A onda je na red došao *Underground*. Tu dolazimo do zapleta. Veliki uspeh u distribuciji ovog filma, kako u gledanosti tako i finansijski, potvrđuje da naša publika najviše voli da gleda domaći film. Udeo u gledanosti je tada

bio preko 30 % na godišnjem nivou.

Tada dolazim do ideje da DKC postane ekskluzivno mesto za prikazivanje domaćeg filma. To su podržavali filmski profesionalci i nudili da pomognu oko ostvarenja te ideje.

Istovremeno, DKC „vrti“ *Underground* u Beogradu kao poslednji bioskop gde se film može videti. Tri meseca sa veoma solidnim rezultatima. Svi su zadovoljni, i distributer i prikazivač.

Da bismo došli do poente ove priče, postoji i paralelna radnja. Istovremeno u Beograd dolaze predstavnici velikih studija u Holivudu. Dizni, Foks, Vorner i UIP (United International Pictures). Ova poslednja kompanija je zainteresovana za VANS. Posebno su fascinirani rezultatima *Undergrounda* jer im nije jasno kako smo sa filmom koji traje skoro četiri sata napravili skoro pola miliona gledalaca. A tada nije bilo više od 40 bioskopa u celoj SRJ. Njihov predstavnik je bio veoma zadovoljan kada je posetio DKC. I ponudio je VANS-u ekskluzivni ugovor za filmove Universalaa, Paramount-a, Dream Works-a, MGM-a, United Artist-a za teritoriju Savezne Republike Jugoslavije. Veoma povoljan ugovor iz naše perspektive. Prihvatili smo.

I tu dolazimo do epiloga. I DKC postaje jedan od bioskopa u službi velikih studija. Istina, DKC je zadržao FEST, Autorski festival i pojedine revije. I jedino tu je i bilo nekog finansijsko efekta. Samo kada je davao drugačiji repertoar od „Kozare“, „Jadrana“, „Balkana“...

Iz današnje perspektive, kao da smo prodali veru za večeru. Opet, vremena se menjaju. Veliki studiji su zauzeli multiplekse. Filmovi se gledaju uz kokice i coca-colu. Ali ono što se nije promenilo je da dobri domaći filmovi postižu najbolje rezultate na bioskopskim blagajnama.

„Jadran“, „Kozara“, „Zvezda“, „Balkan“... više nisu bioskopi. DKC je još na istom mestu u centru grada.

Ugovor VANS-a i Kulturnog centra Beograda je raskinut posle 12 godina, 2004.

Dejan Vražalić

direktor VANS-a

U Beogradu, 10. 9. 2023.